

NOTA

HALLE - DEVLEMINCKLAAN

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBEELLEN, E. DIRIX, A. SYS,
E. AUDENAERT, E. KEERSMAEKERS
& K. BOUCKAERT

APRIL 2018

Titel

Nota met ingreep in de bodem. Halle - Devlemincklaan

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix,
Annelien Sys, Evelien Audenaert, Emma Keersmaekers en Kevin Bouckaert

Opdrachtgever

Komito Group Partner
Eikelenbergstraat 20
1700 Dilbeek

Projectnummer

2018A27

Plaats en datum

Kortenaken, 11 april 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018A27
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen .....</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht .....</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen .....</i>	7
1.4	<i>Onderzoeksvragen .....</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie .....</i>	9
2.2	<i>Toekomstige situatie .....</i>	10
3	Bureauonderzoek	14
3.1	<i>Inleiding .....</i>	14
3.2	<i>Resultaten bureaustudie .....</i>	14
4	Archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem	16
4.1	<i>Beschrijvend gedeelte .....</i>	16
4.2	<i>Assessment proefsleuvenonderzoek .....</i>	18
4.3	<i>Assessment metaaldetectie .....</i>	29
4.4	<i>Schuilkelder uit WOII .....</i>	31
4.5	<i>Interpretatie van het onderzocht gebied .....</i>	34
4.6	<i>Potentiële kennis en waardering .....</i>	35
5	Interpretatie van de archeologische site	36
6	Samenvatting	37
6.1	<i>Voor een gespecialiseerd publiek .....</i>	37
6.2	<i>Voor een niet-gespecialiseerd publiek .....</i>	37
7	Bibliografie	39
8	Figurenlijst	40
9	Plannenlijst	42
10	Fotolijst	43
11	Bijlage: Sporenlijst	46
12	Bijlage: Vondstenlijst metaaldetectie	46
13	Bijlage: Fotolijst	47

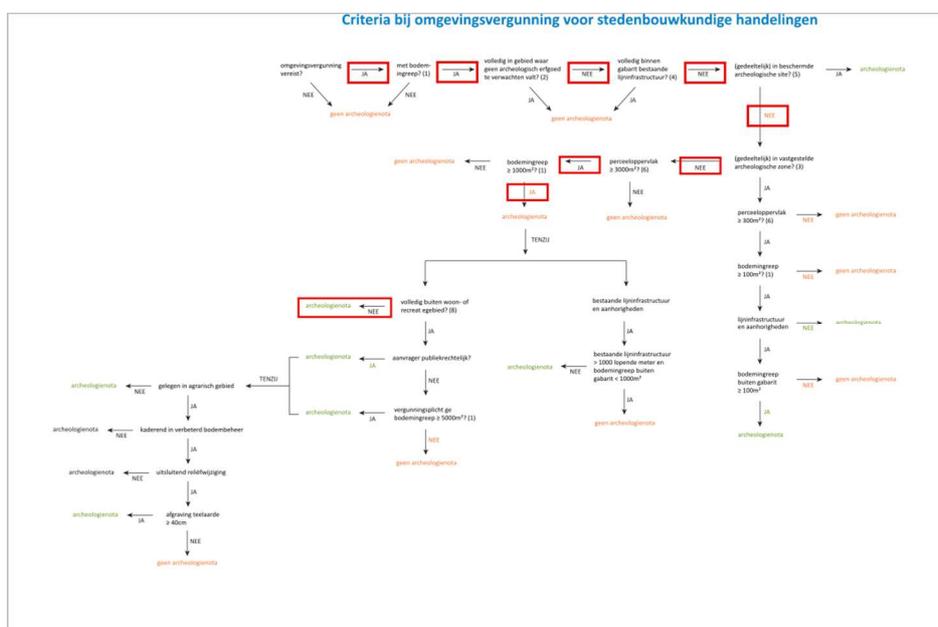
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Het onderzoeksproject is opgedeeld in 2 deelgebieden met een oppervlakte van respectievelijk 7464 m² en 2716 m². Aangezien de oppervlakte van het tweede deelgebied minder dan 3000 m² bedraagt, is deze zone niet onderzoekspliktig. Het onderzoek heeft hierdoor enkel betrekking op het eerste deelgebied (7464 m²).

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Komito Group Partner een archeologienota opgemaakt voor de bouw van 3 appartementsblokken op het terrein. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Aangezien de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in april 2017 onder leiding van erkend archeoloog Jan

Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Komito Group Partner, was Marc Santermans. In de onderhavige nota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

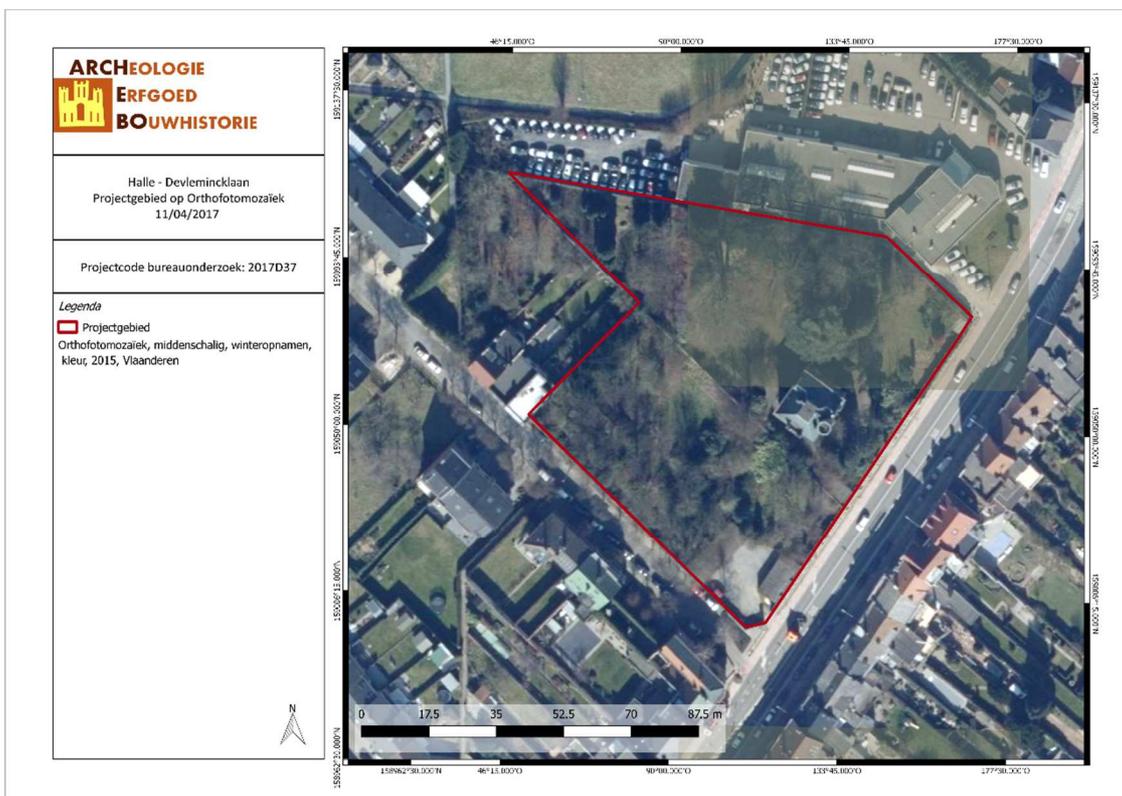
Administratieve fiche																									
Naam site:	Halle – Devlemincklaan																								
Onderzoek:	Nota met ingreep in de bodem																								
Ligging:	Vlaams-Brabant, Halle, op de hoek van de Brusselsesteenweg en Devlemincklaan																								
Kadaster:	Afdeling 1, sectie F: perceel 9/W12; perceel 9/N10; perceel 9/X12; perceel 9/H15; perceel 9/P10																								
Coördinaten:	<table border="0"> <tr> <td>A</td> <td>X</td> <td>140806,598</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>159116,114</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>X</td> <td>140925,869</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>159080,889</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>X</td> <td>140869,015</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>158999,314</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>X</td> <td>140812,160</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>159054,315</td> </tr> </table>	A	X	140806,598		Y	159116,114	B	X	140925,869		Y	159080,889	C	X	140869,015		Y	158999,314	D	X	140812,160		Y	159054,315
A	X	140806,598																							
	Y	159116,114																							
B	X	140925,869																							
	Y	159080,889																							
C	X	140869,015																							
	Y	158999,314																							
D	X	140812,160																							
	Y	159054,315																							
Opdrachtgever:	Komito Group Partner Eikelenbergstraat 20 1700 Dilbeek																								
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba																								
Projectcode proefsleuvenonderzoek:	2018A27																								
ID-nummer bureaustudie :	ID : 3365																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Bewaarplaats archief:	Komito Group Partner																								
Grootte projectgebied:	Ca. 7 464 m ²																								
Uitvoeringsperiode:	5 april 2018																								
Reden van de ingreep	Realisatie van 3 appartementsblokken met ondergrondse parkeergelegenheid																								
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze nota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.																								
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, Zennevellei, verstoring ...																								

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

HAD/17/04/11/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

HAD/17/04/11/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto (Geopunt, 2017)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De opdrachtgever zal de eventuele archeologische waarden op de betrokken percelen vernietigen. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld. Deze kan in het veld getoetst worden, waarbij uiteraard rekening moet gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van andere archeologische waarden dan die geformuleerd in de gespecificeerde verwachting. Het onderzoeksdoel voor dit vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan wat het potentieel is van het plangebied voor de aanwezigheid en bewaring van vindplaatsen die op basis van het bureauonderzoek verwacht worden. Om dit te kunnen vaststellen is een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk.

Deze nota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 ONDERZOEKSVRAGEN

Doelstelling van een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het onderzoeksgebied, op welke diepte deze aanwezig zijn en het potentieel op kennisvermeerdering bepalen. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de versturende impact van de geplande werken op het onderzoeksgebied. Hierbij moeten eveneens op zijn minst een aantal onderzoeksvragen worden beantwoord.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Zijn er nog archeologisch relevante niveaus aanwezig?*
- *Vanaf wanneer kwam het terrein in gebruik? Welke sporen zijn hiervan terug te vinden en op welke diepte? Hoeveel archeologische niveaus zijn er aanwezig? En hoe onderscheiden ze zich?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

---

¹ Claesen J. et al., 2017b, pp. 5-6

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
- *Wat is de aard, omvang, datering en bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische resten?*
- *Kunnen er structuren aangeduid worden? Wat is hun onderlinge samenhang?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Is er een aanwezigheid van een galg?*
- *Zijn er sporen die eventueel te linken zijn aan de galg?*
- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners gedurende hun gebruikperiode?*
- *Zijn er sporen of artefacten aanwezig die wijzen op een militaire occupatie van het terrein?*
- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*
  - o *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*
  - o *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*
- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*
- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Op projectgebied staat bebouwing in de vorm van het 'Kasteel van Devleminck' en twee niet nader gedefinieerde constructies. Verder kent het terrein in het uiterste zuiden ook een verharde binnenplaats met gemetselde garageboxen. Ten oosten van het gebied staat een kleiner gebouw, de ommevangskapel 'Statie der Stad Gent' (cfr. infra). Het overgrote deel van het terrein is bebost.

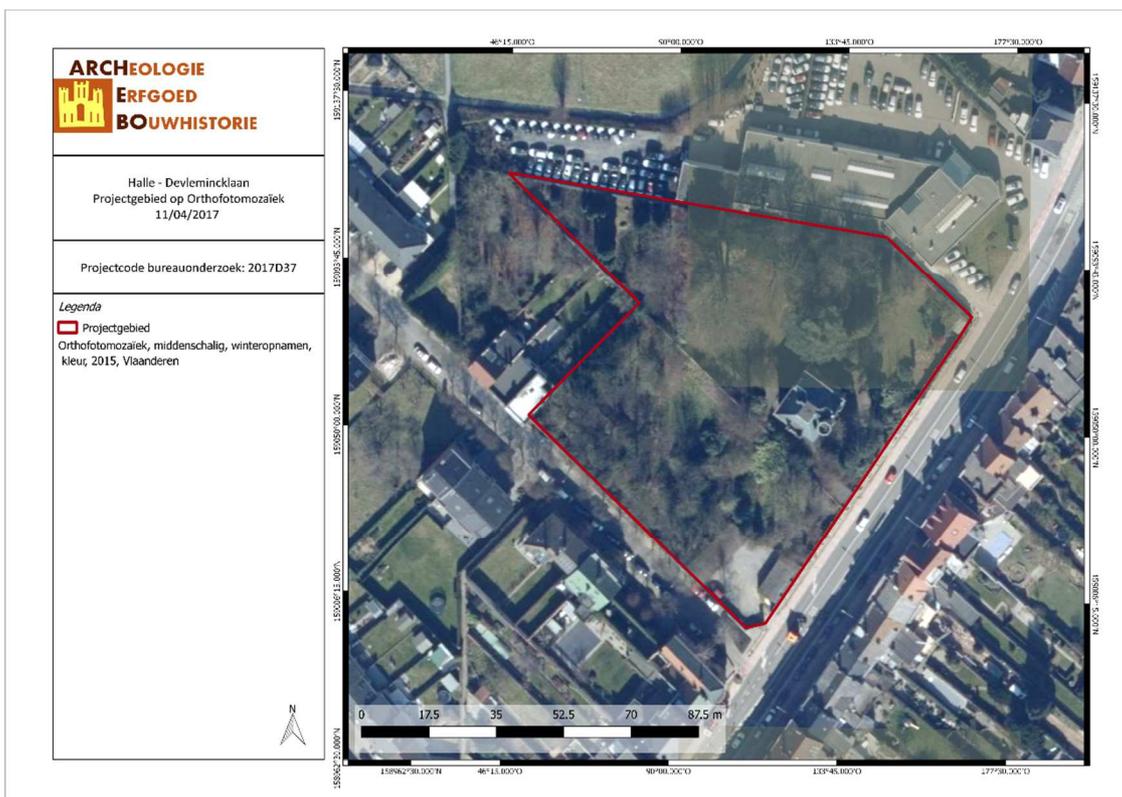
Het projectgebied is gelegen op de hoek van de Brusselsteenweg en de Devlemincklaan en is opgedeeld in verschillende kadastrale terreinen met daarop bebouwing, genummerd als afdeling 1, sectie F: perceel 9/W12; 9/N10; 9/X12; 9/H15 & 9/P10. Er is voor het volledige projectgebied nog geen adres gekend in het Centraal Referentieadressenbestand (CRAB).

Figuur 4: Foto van het Kasteel van Devleminck (Google maps 10/04/2017)

Figuur 5: Foto van het projectgebied in zuidelijke perspectief (Google maps 10/04/2017)

HADE/16/12/05/3 - Digitale aanmaak

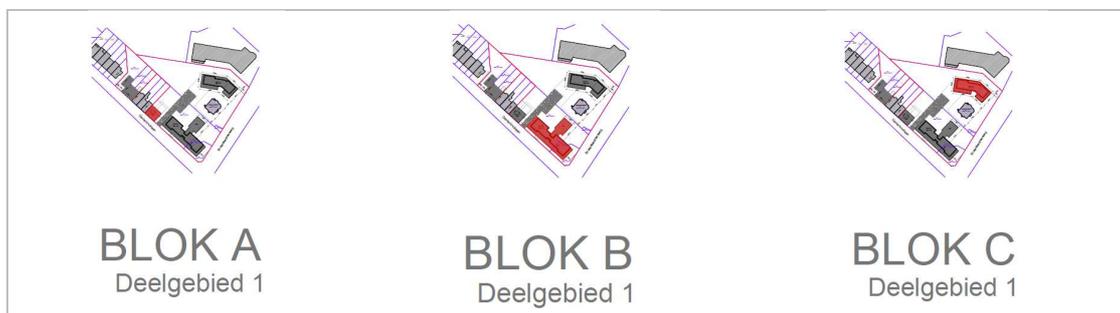
Figuur 6: Situering van het projectgebied op luchtfoto (Geopunt, 2017)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

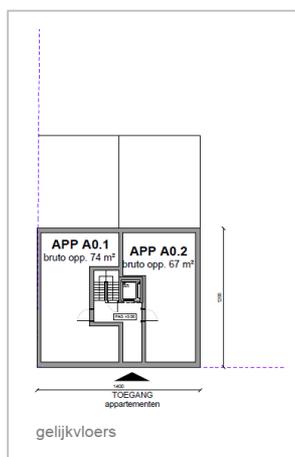
Binnen het plangebied zullen de aanwezige bomen gekapt worden en zal de bouw van 3 appartementsgebouwen gerealiseerd worden (deelgebied 1). De diepte van de vloerplas van de kelder onder het vloerniveau van het gelijkvloers is niet opgetekend op de kaarten en bijgevolg niet gekend. Verder is er nog geen informatie beschikbaar betreffende de meerdiepte die noodzakelijk is ter hoogte van de personen liftschachten. Bijgevolg kan nog geen informatie worden verstrekt betreffende de diepte en de aard van de funderingen.

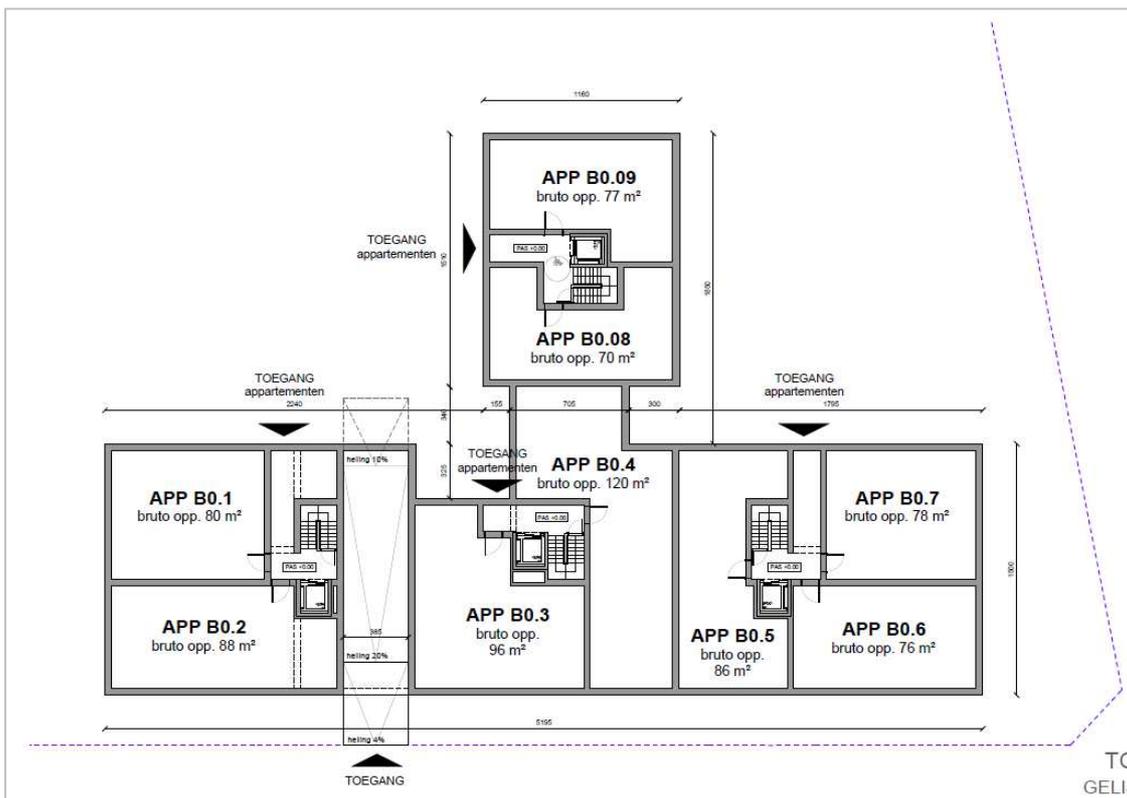
Figuur 7: Inplanting nieuw ontwikkelingsplan (Mertens architecten, 2017)

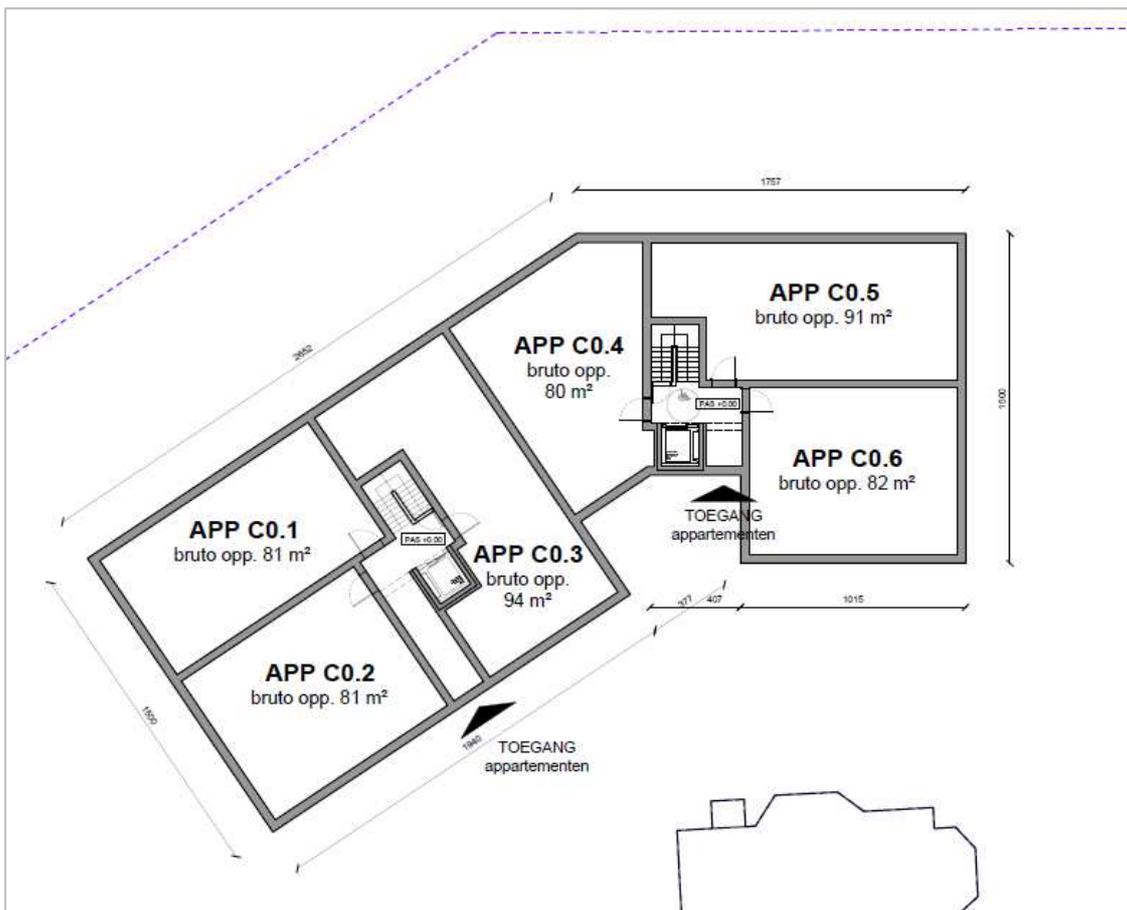
Figuur 8: Aanduiding verschillende appartementsblokken (Mertens architecten, 2017)

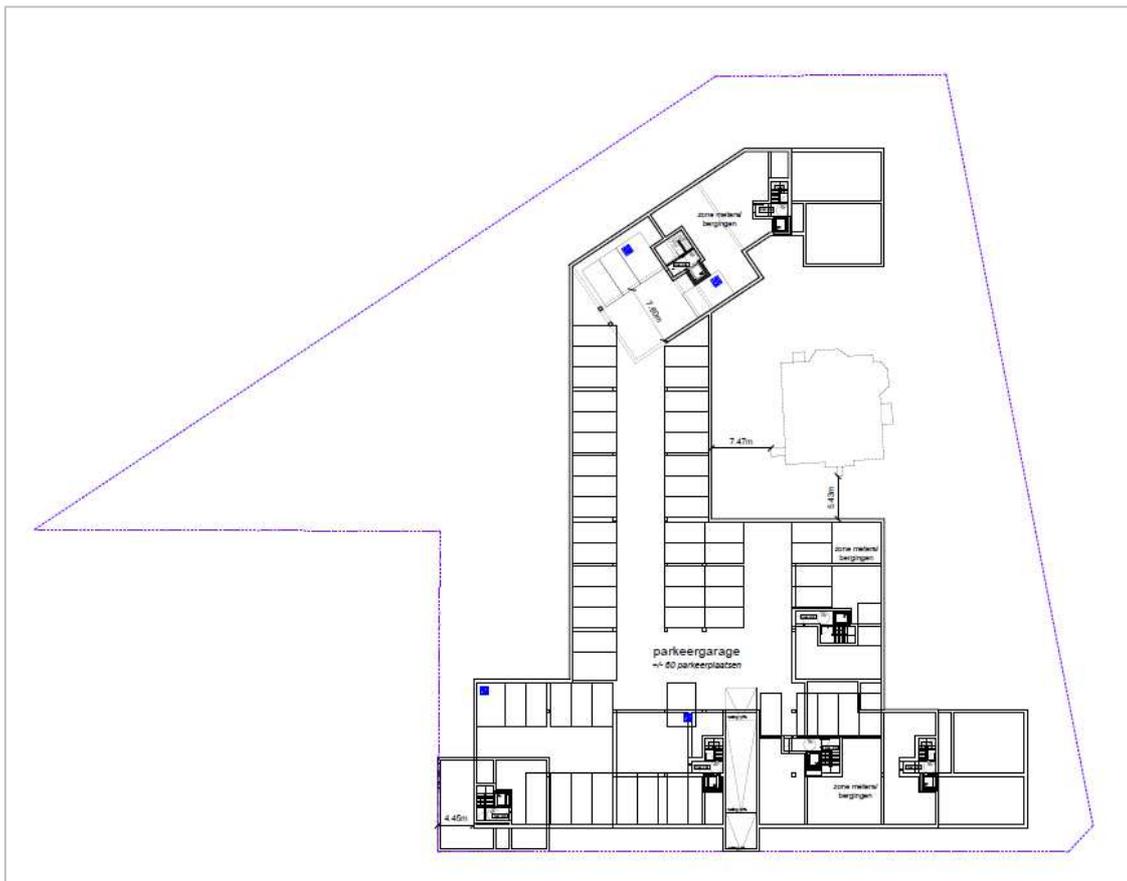
Figuur 9: Plattegrond appartement blok A (Mertens architecten, 2017)

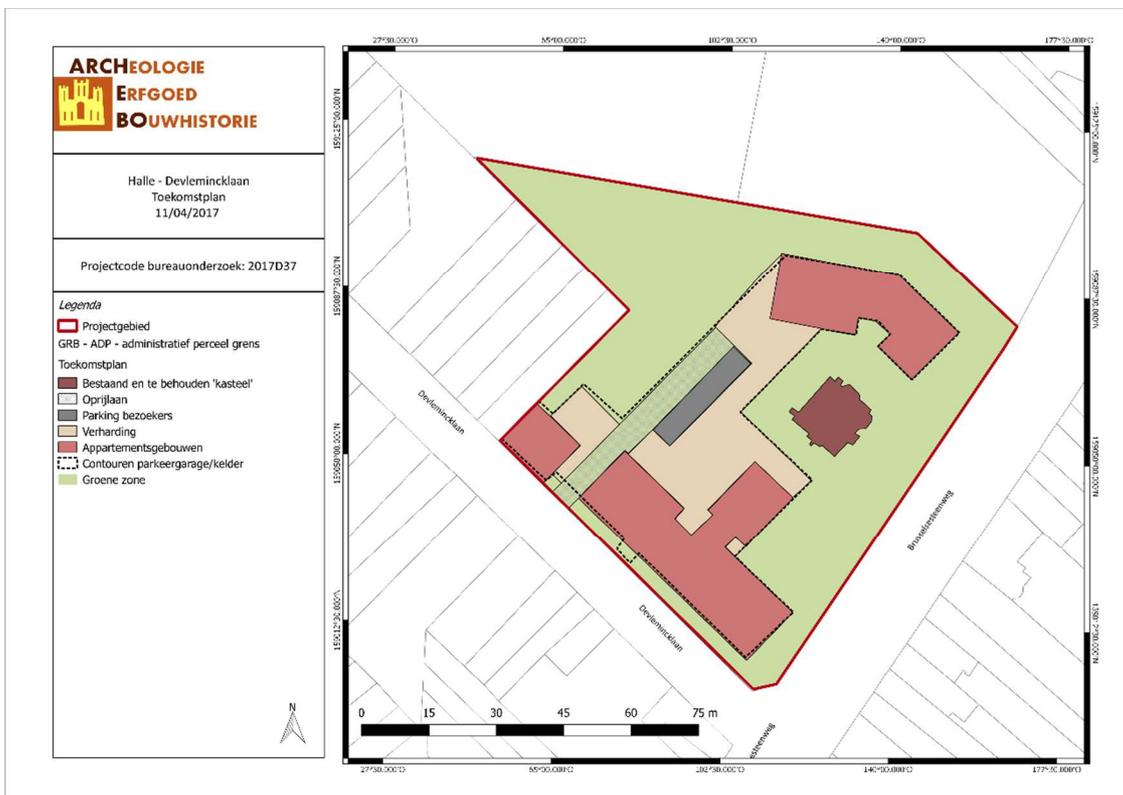
Figuur 10: Plattegrond appartement blok B (Mertens architecten, 2017)

Figuur 11: Plattegrond appartement blok C (Mertens architecten, 2017)

Figuur 12: Aanduiding locatie parkeerkelder (Mertens architecten, 2017)

HADE/16/12/05/4 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

3.1 INLEIDING

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van het archeologische erfgoed in te kunnen schatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie. Hierbij worden zo veel mogelijk cartografische en andere bronnen geraadpleegd.

3.2 RESULTATEN BUREAUSTUDIE

De bureaustudie werd uitgevoerd door ARCHEBO bvba en leverde volgend resultaat op:²

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Komito Group Partner een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door laatstgenoemde drie appartementsblokken gerealiseerd worden. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Binnen het projectgebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. Een verhoogde vlakte binnen het onderzoeksproject zou kunnen verwijzen naar de locatie van een galg. Deze wordt op de historische kaarten, Villaret en Ferraris, evenwel buiten het projectgebied gelokaliseerd. De archeologische resten, gelokaliseerd binnen een straal van 1000 meter van het onderzoeksproject, vallen allen binnen de periode van de steentijd tot de 18de eeuw. Hierdoor is het niet ondenkbaar dat er zich binnen het projectgebied archeologisch interessante sporen bevinden.

Geografisch is Halle gelegen in de Zennevallei, aan de rand van het Pajottenland. De gemeente ontstond op de plaats waar uitlopers van heuvelkammen aan de weerszijden van de Zenne elkaar zeer dicht naderen. De bodem van het projectgebied is niet beschreven en kreeg als code 'onder bebouwing'. De nabij gelegen gronden bezitten een goede profielontwikkeling en bestaan uit niet gleyige leemgronden met een textuur B-horizont en een A-horizont dunner dan 40cm.

Halle is volgens de tertiaire geologische kaart gelegen binnen het cambrium. Deze ondergrond is gekenmerkt door de aanwezigheid van kwartsieten en dondergrijze phylladen. Volgens de Quartairgeologische kaart (1:200.000) bestaat het projectgebied uit eolische (type 2) en fluviatiele (type 3) afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen, bestaande uit zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Daarnaast kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Volgens de Quartairgeologische kaart (1:50.000) bevindt het projectgebied zich binnen het type 17 en 22. Type 22 is opgebouwd uit pre-quartair substraat gevolgd door Vroeg Weichseliaan fluviatiel grind en zand met tenslotte Laat Weichseliaan eolisch leem. Type 17 bestaat uit Laat Weichseliaan eolisch leem op pre-quartair substraat.

ARCHEBO bvba adviseert dan ook een vooronderzoek in de vorm van prospectie met ingreep in de bodem. Belangrijk is evenwel op te merken dat door de aanwezigheid van een bos het momenteel niet mogelijk is om het onderzoek uit te voeren. Het bos dient gerooid te worden tot op het maaiveld waarbij de stronken en wortels blijven zitten, alvorens er een proefsleuvenonderzoek kan plaatsvinden. Om deze redenen stelt Archebo bvba een uitgesteld onderzoek met ingreep in de bodem voor.

---

² Claesen J. et al, 2017a, pp. 44-45

Het proefsleuvenonderzoek dient gecombineerd te worden met metaaldetectie per archeologisch niveau.³

---

³ Claesen J. et al, 2017b, pp. 3 & 5

4 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

4.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

4.1.1 Onderzoeksopdracht

Het doel van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven, zodoende het archeologisch potentieel van het terrein na te gaan. Hierbij dient nagegaan te worden of er archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte om een inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Verder dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

4.1.2 Strategie en technieken ⁴

ARCHEBO bvba adviseerde een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven met als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de gaafheid van de te onderzoeken zones alsook om de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Het doel van proefsleuven is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein te onderwerpen aan een archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein.

Het onderzoeksgebied grenst aan een Frans legerkamp afkomstig van het beleg van Halle in 1691. Een belangrijke strategie om dergelijke archeologische sites te bestuderen, bestaat uit een systematische metaaldetectie. Dit om een representatief staal van de verspreiding van metalen artefacten, gerelateerd aan de militaire occupatie terug te vinden. Vooraleer het proefsleuvenonderzoek kan plaatsvinden, dient het maaiveld van het onderzoeksgebied dan ook in zijn geheel onderzocht te worden op de aanwezigheid van metalen artefacten. Om de metaaldetectie nauwkeurig te kunnen uitvoeren, worden met jalons looplijnen uitgezet. Deze worden zodanig geplaatst dat de te onderzoeken stroken steeds voor een stuk overlappen. Alle verkregen signalen worden uitgegraven, waarbij elk artefact ter plaatse beoordeeld wordt. Indien de vondst betekenisvol of onbekend is, zal de vondst verpakt, geregistreerd en ingemeten worden met een differentiële GPS. Het uitgraven van de vondsten beperkt zich steeds tot de A-horizont.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient eerst de huidige bouwvoor verwijderd te worden, waarna er tussentijdse metaaldetectie wordt uitgevoerd. Hierna wordt het uiteindelijke vlak, het niveau waarin de sporen zichtbaar worden, aangelegd, dat eveneens met de metaaldetector op signalen dient gecontroleerd te worden. Dit is tevens het geval voor de afgegraven aarde (storthopen).

---

⁴ Claesen J. et al, 2017b

Figuur 14: Situering en het proefsleuvenplan en kijkvenster op de Orthokaart (Geopunt, 2017).

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is een uitspraak te kunnen doen over de archeologische waarde van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat ons toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein. ARCHEBO bvba stelt voor in het plangebied continue parallelle proefsleuven aan te leggen. De ideale dekkingsgraad van de sleuven ligt tussen 10 en 15% van het plangebied. Statistisch onderzoek en simulaties van sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 95% van alle vindplaatsen met een minimum omvang van 5 m in diameter worden opgespoord.⁵

Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd. ARCHEBO adviseert dan ook om minstens 10% van het plangebied te onderzoeken door middel van continue parallelle proefsleuven, aangevuld met dwarssleuven en/of kijkvensters. Op het proefsleuvenplan werd reeds één kijkvenster in het noorden van het gebied toegevoegd. Deze is gesitueerd op de verhoogde oppervlakte, via de DHM kaart weergegeven, waar mogelijk een galg gelokaliseerd was. Er bestaat een kleine kans dat er bij de galg inhumatie heeft plaatsgevonden.^{6,7} Indien bij het onderzoek skeletmateriaal wordt gevonden, dienen deze zoveel mogelijk

⁵ A.J. Borsboom en J.W.H.P. Verhagen, "KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek - Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)", 2012, 22–23, http://www.sikb.nl/doc/archeo/leidraden/KNA%20Leidraad%20proefsleuvenonderzoek%20definitief_04122012%20v%201.02.pdf

⁶ Michel Lauwers en Aurélie Zémour, "Qu'est-ce qu'une sépulture?" (Actes des XXXVI rencontres internationales d'archéologie et d'histoire d'antibes, z.d.), 242.

⁷ M. Vivas, *Les lieux d'exécution comme espaces d'inhumation. Traitement et devenir du cadavre des criminels (XIIe-XIVe s.)*, Revue historique CCCXVII/2, 2014.

in situ bewaard te worden in deze fase van het onderzoek en is de aanwezigheid van een fysisch antropoloog noodzakelijk.

Als er verder afgeweken wordt van de dekkingsgraad wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportage. De proefsleuven worden loodrecht op de Zenne aangelegd zodoende dat ze noordwest-zuidoost zijn georiënteerd. De uitvoering van alle werkzaamheden op het terrein dient minstens te gebeuren volgens de Code van de Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven.

Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bijvoorbeeld zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met geotextiel zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Vondsten gedaan bij de aanleg van het vlak worden als zodanig geregistreerd, indien mogelijk per laag waarin ze werden aangetroffen. Vondsten die tijdens de aanleg al kunnen worden geassocieerd met een spoor worden gekoppeld aan het betreffende spoor geregistreerd.

Indien tijdens het couperen van sporen in functie van de beantwoording van onderzoeksvragen, vondsten worden gedaan, worden deze eveneens gekoppeld aan het spoor.

Diagnostisch vondstmateriaal wordt aan een assessment onderworpen door een specialist teneinde de sporen en/of de aangetroffen vindplaats(en) te kunnen plaatsen in de tijd.

4.2 ASSESSMENT PROEFSLEUVENONDERZOEK

4.2.1 Inleiding

Het resultaat van een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt. Zowel het deel van het terrein dat onderzocht wordt als het deel van de sporen dat opgegraven wordt, is steeds statistisch representatief en laat toe uitspraken te doen over het geheel van het terrein, behalve bij vooronderzoek met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Zones van het opgravingsvlak die sporen of archeologische artefacten bevatten, worden terug afgedekt om te voorkomen dat degradatie ervan zou optreden, in afwachting van een opgraving of definitief fysiek behoud.⁸

Het vooropgestelde Programma van Maatregelen⁹ kon op het terrein niet volledig uitgevoerd worden wegens de aanwezigheid van bomen die behouden dienden te blijven. Dit is beslist door het Agentschap voor Natuur en Bos en de gemeente Halle. Ook de aanwezigheid van een betonnen vijver in het noordoostelijk deel van het onderzoeksgebied heeft een negatieve impact op het archeologisch niveau en kon niet verder onderzocht worden. Een NW-ZO georiënteerde omheiningsmuur die dwars over het onderzoeksterrein loopt en het kasteeldomein afbakent, dient eveneens behouden te blijven, waardoor ook hier geen proefsleuf doorgetrokken kon worden. De zone langsheen de Devlemicklaan is ingenomen door ruïnes van gebouwen met kelders tot ca. 3m onder het huidig maaiveld. Hierdoor kon deze zone niet onderzocht worden door middel van proefsleuven, maar was het duidelijk dat het archeologisch niveau hier verstoord is.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, 64–65.

⁹ Claesen J. et al, 2017b

HADE/F/1
Figuur 15: Bomen te behouden (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/2
Figuur 16: Muur te behouden (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/3
Figuur 17: Vooraanzicht kasteel (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/4
Figuur 18: Betonnen vijver (ARCHEBO bvba, 2018)

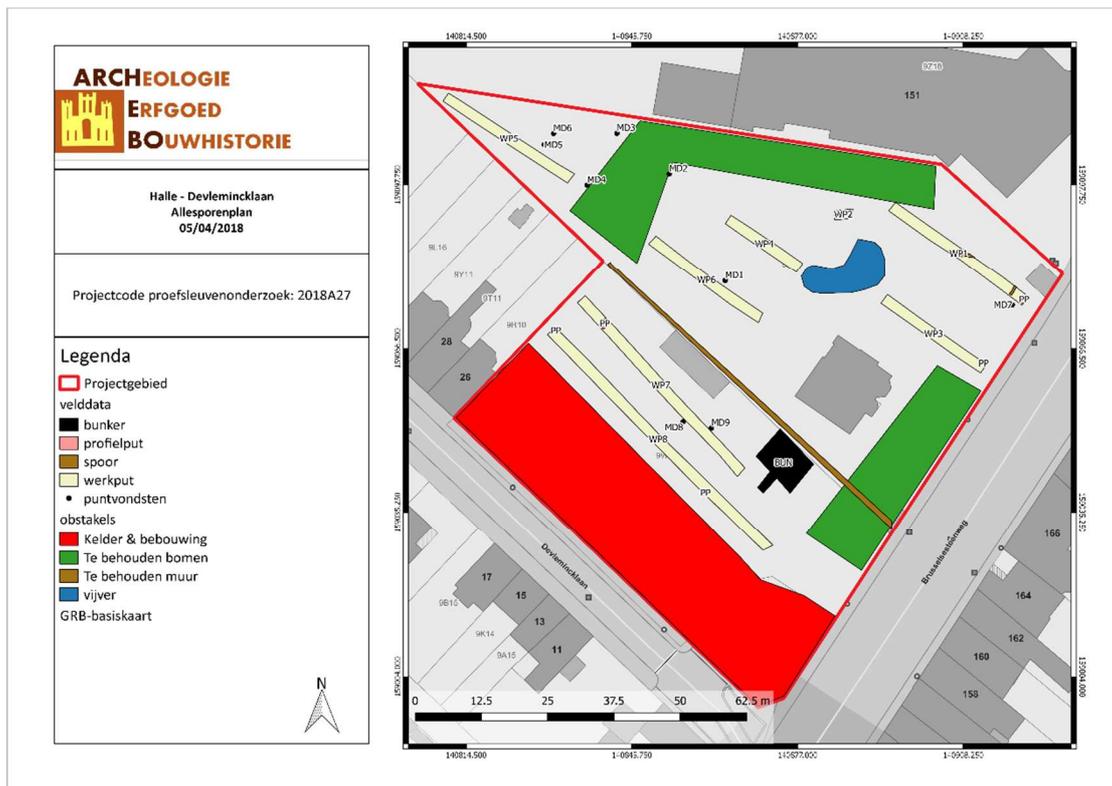

HADE/F/5
Figuur 19: Muren zone langsheen Devlemincklaan (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/6
Figuur 20: Kelder langsheen Devlemincklaan (ARCHEBO bvba, 2018)

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 5 april 2018. Door de obstakels (te behouden bomen en omheiningsmuur, alsook kelders langsheen de Devlemincklaan) kon van het onderzoeksgebied van ca. 7464 m² slechts 4674 m² onderzocht worden. Daarbij werd een oppervlakte van ca. 467 m² onderzocht tijdens dit onderzoek, wat neerkomt op ca. 10%. Hierbij werden 7 proefsleuven en 1 kijkvenster aangelegd.

HADE/18/04/05/5 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Allesporenplan (ARCHEBO bvba, 2018).

HADE/18/04/05/6 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Proefsleuven en obstakels op luchtfoto (ARCHEBO bvba, 2018).

4.2.2 Vondsten

Er werden tijdens het archeologisch onderzoek in de vorm van proefsleuven geen vondsten aangetroffen, met uitzondering van metalen vondsten d.m.v. metaaldetectie (zie: 4.3 Assessment metaaldetectie).

4.2.3 Stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

4.2.4 Conservatie

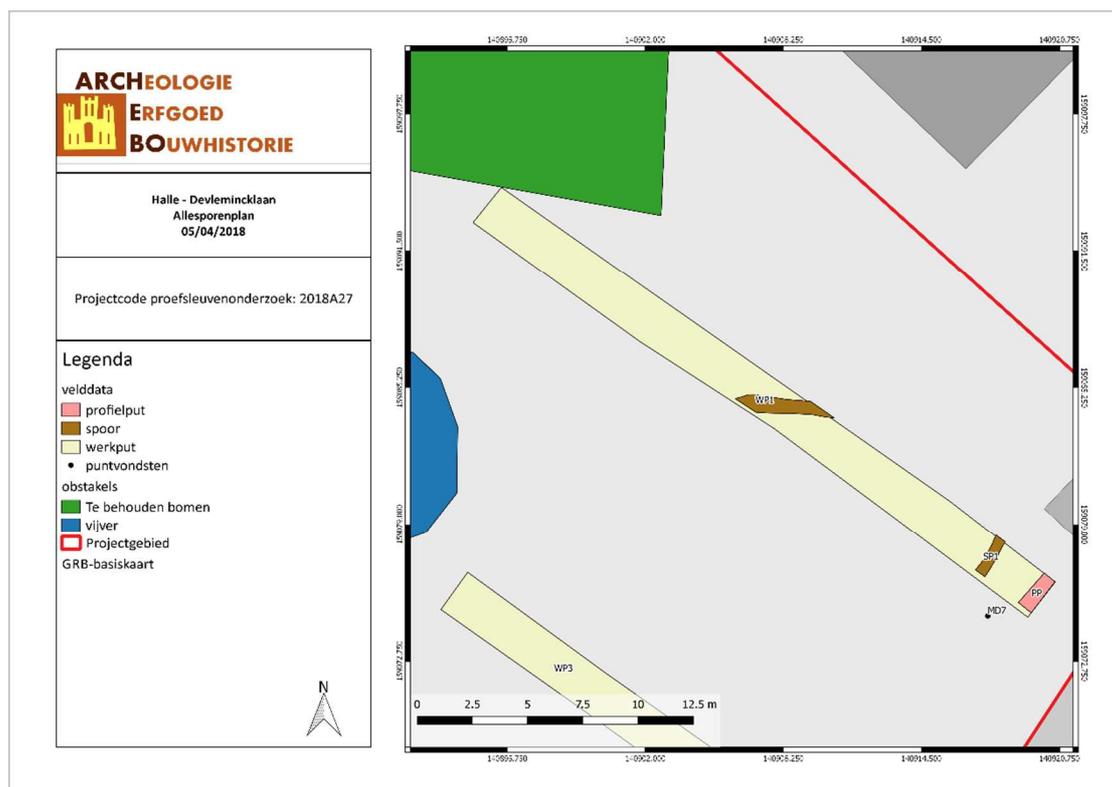
Gezien er geen vondsten werden gedaan, is er geen conservatie nodig. De metalen voorwerpen die werden teruggevonden d.m.v. metaaldetectie bevinden zich in een stabiele toestand.

4.2.5 Archeologische sporen & structuren

In totaal werden er tijdens het proefsleuvenonderzoek 2 sporen aangetroffen en geregistreerd. Het gaat hierbij om twee greppels. Hiernaast werden ook heel wat recente verstoringen/vergravingen aangesneden in twee van de zeven sleuven (nl. sleuf 7 en 8).

4.2.5.1 Werkput 1

Werkput 1 werd aangelegd in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied. In deze werkput werden twee greppels aangetroffen.

HADE/18/04/05/7 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Overzichtsplan WP1 (ARCHEBO bvba, 2018).

HADE/F/7

Figuur 24: Overzichtsfoto WP1 (ARCHEBO bvba, 2018)

Sporen SP1 en SP2 zijn twee greppels. Greppel SP1 bevat lichtgrijze tot grijze leem met houtskoolspikkels. Ook greppel SP2 heeft een gelijkaardige inhoud. SP1 heeft een NO-ZW oriëntatie en SP2 een O-W oriëntatie. De maximale breedte bedraagt respectievelijk 50cm voor SP1 en 76cm voor SP2. Op basis van hun inhoud en uitzicht zijn de greppels wellicht relatief recent te dateren. Er werd evenwel geen dateerbaar materiaal in aangetroffen dat dit vermoeden kan staven.

HADE/F/8

Figuur 25: Vlakfoto's SP1 en SP2 (ARCHEBO bvba, 2018)

4.2.5.2 Werkput 2

Werkput 2 betreft een kijkvenster dat werd aangelegd ter hoogte van de verhoogde oppervlakte, via de DHM-kaart weergegeven, waar mogelijk een galg gelokaliseerd was (zoals gesteld in het Programma van Maatregelen).¹⁰ Tijdens het vooronderzoek konden hiervoor geen aanwijzingen gevonden worden. Het is eerder waarschijnlijk dat de ophoging opgeworpen is met grond afkomstig van de uitgegraven vijver die hier net naast gelegen is.

HADE/18/04/05/8 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Overzichtplan WP2, kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018).

HADE/F/9

Figuur 27: WP2, kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018)

¹⁰ Claesen J. et al, 2017b, pp. 6-7

De heuvel bestaat uit verschillende ophogingslagen van bruine leem met baksteengruis en kalkbrokken, zoals te zien is op onderstaand profiel. Onderaan bevindt zich zeer gecompacteerd lichtbruine leem. Mogelijk werd de heuvel opgetrokken uit het sediment afkomstig van het uitgraven van de vijver die er rond ligt. Daarna werd de heuvel nog extra opgehoogd met steenpuin.

HADE/F/10

Figuur 28: Profiel kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018)

4.2.5.3 Werkput 3 & 4

In werkput 3 en 4 werden geen sporen aangetroffen. De werkput wordt onderbroken ter hoogte van de betonnen vijver.

HADE/18/04/05/9 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Overzichtsplanning WP3 & 4 (ARCHEBO bvba, 2018).

HADE/F/11

Figuur 30: Overzichtsfoto WP3 (ARCHEBO bvba, 2018)

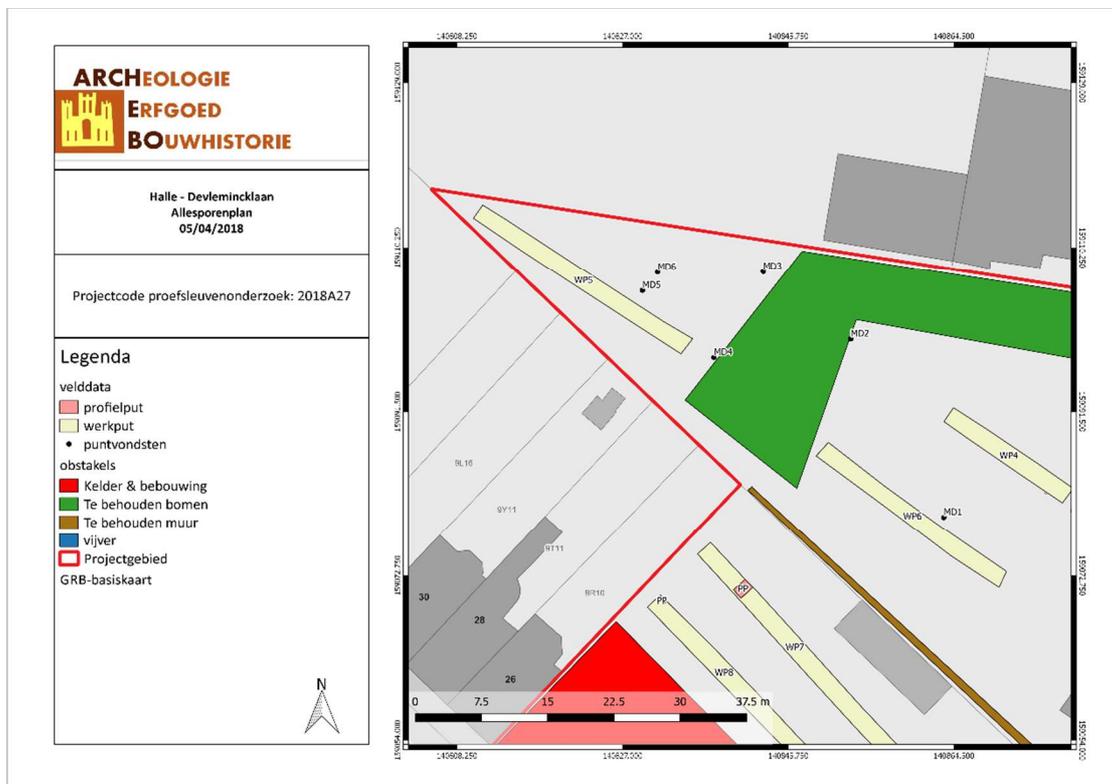

HADE/F/12

Figuur 31: Overzichtsfoto WP4 (ARCHEBO bvba, 2018)

4.2.5.4 Werkput 5 & 6

Ook in deze werkputten werden geen sporen aangetroffen. De werkput wordt onderbroken door een zone waar bomen staan die behouden dienen te blijven. Het verlengde van deze sleuf aan de voorkant van het kasteel kon eveneens niet aangelegd worden door bomen die ook hier behouden blijven.

HADE/18/04/05/10 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Overzichtplan WP5 & 6 (ARCHEBO bvba, 2018).

HADE/F/13

Figuur 33: Overzichtsfoto WP5 (ARCHEBO bvba, 2018)

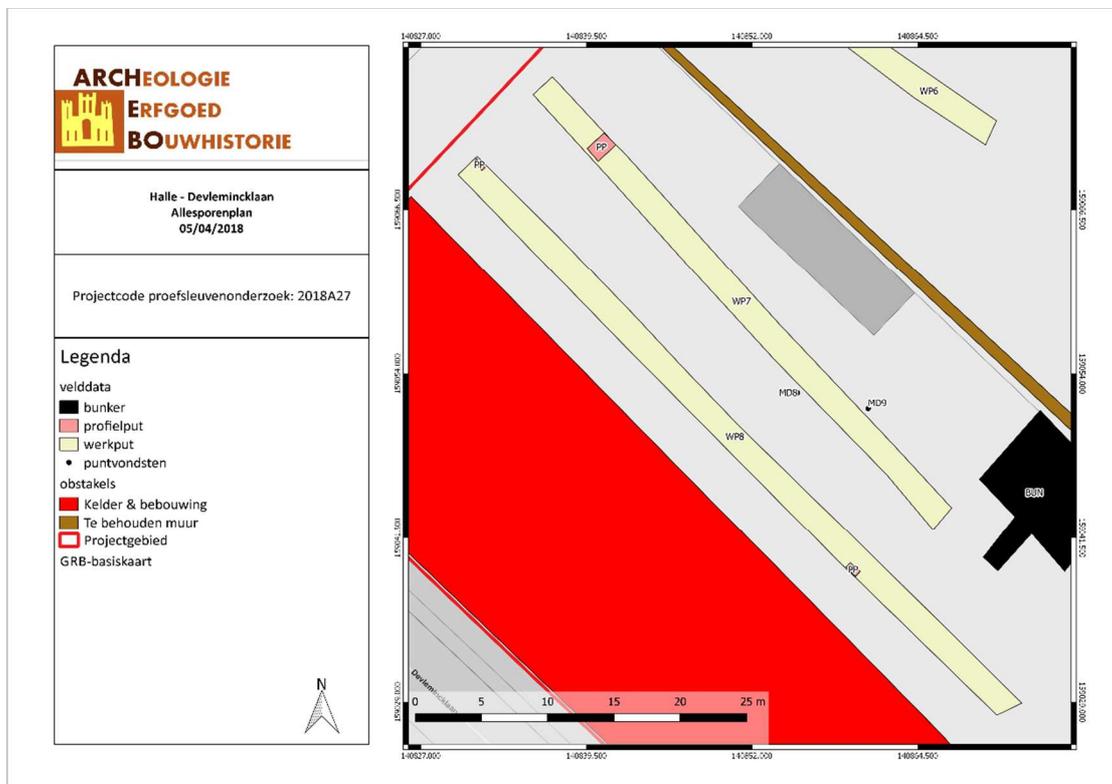

HADE/F/14

Figuur 34: Overzichtsfoto WP6 (ARCHEBO bvba, 2018)

4.2.5.5 Werkput 7 & 8

Werkputten 7 en 8 bevinden zich op het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied tussen de Devlemincklaan en de omheiningsmuur die behouden blijft. Beide werkputten vertonen heel wat verstoringen van baksteenpuin en delen die reeds aangeroerd of vergraven zijn.

HAE/18/04/05/11 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Overzichtplan WP7 & 8 (ARCHEBO bvba, 2018).

HAE/F/15

Figuur 36: Overzichtsfoto WP7 (ARCHEBO bvba, 2018)

HAE/F/16

Figuur 37: Overzichtsfoto WP8 (ARCHEBO bvba, 2018)

4.2.6 Assessment sporen

Verspreid over het terrein werden in totaal 2 sporen aangetroffen en geregistreerd. Het betreft daarbij twee greppels. Spoor SP1 heeft een NO-ZW oriëntatie en spoor SP2 een O-W oriëntatie. Beide sporen hebben een gelijkaardige grijze inhoud met houtskoolspikkels en zijn vermoedelijk, op basis van hun inhoud en uitzicht, relatief recent te dateren.

4.2.7 Landschappelijke profielen

Over het gehele terrein werden er vijf profielputten aangelegd met een goede spreiding, dit om een goede studie te kunnen maken over de profielopbouw van het onderzoeksterrein. De profielen werden opgeschoond en gefotografeerd in werkputten 1, 3, 7 en 8. Uit de profielen is op te maken dat in het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied, onder een relatief dunne A-horizont, een antropogene ophogingslaag bevindt dat bestaat uit grijze leem met baksteen en houtskool. Hieronder bevindt zich de natuurlijke bodem die bestaat uit lichtbruine leem. In het noordelijk deel van het onderzoeksgebied bevindt de relatief dunne A-horizont (van ca. 30 à 35cm) zich onmiddellijk op de C-horizont. In werkputten 7 en 8 werd heel wat (recente) vergravingen aangesneden die het archeologische niveau hebben verstoord (tot minstens een meter onder het huidig maaiveld), waardoor ter hoogte van deze werkputten het archeologisch niveau grotendeels verdwenen is.

HADE/F/17

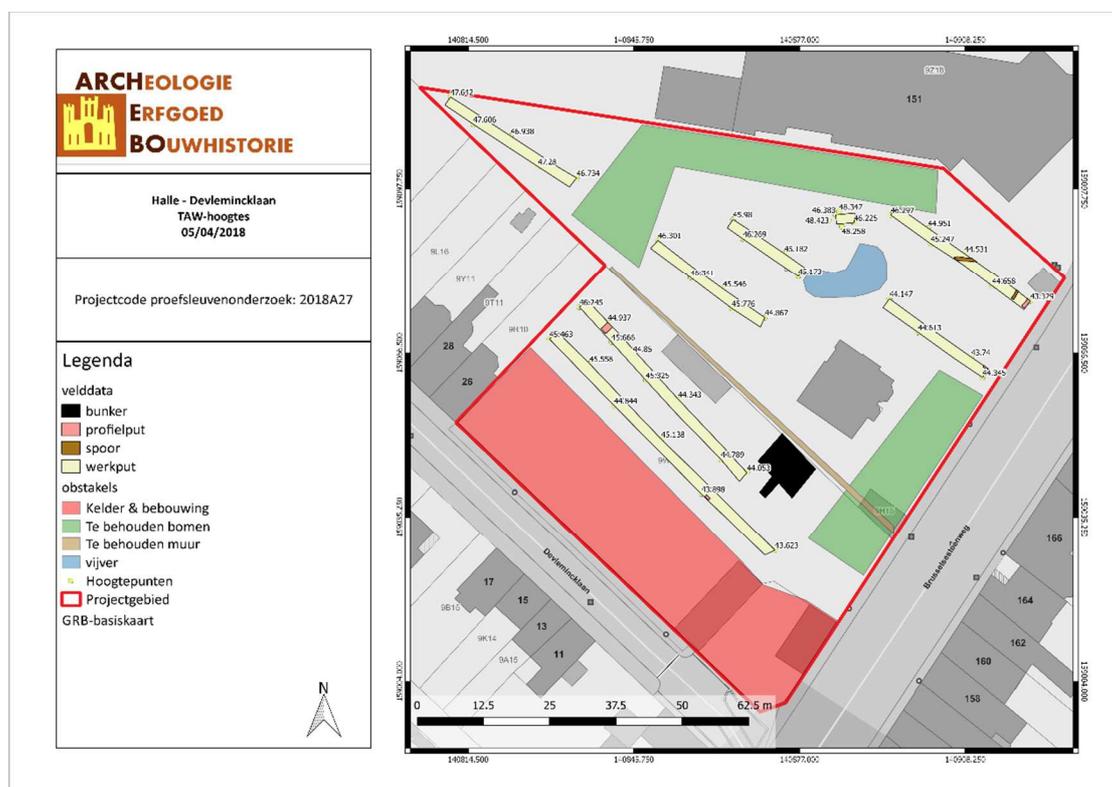
Figuur 38: Profiel werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/18

Figuur 39: Profiel werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)

Op basis van het Digitaal Hoogtemodel was reeds duidelijk dat het terrein afhelt naar het zuidoosten toe.¹¹ Het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied is hierbij in het verleden deels opgehoogd, wellicht ter nivellering van het terrein. De opgemeten hoogtes van de proefsleuven tonen eveneens aan dat het terrein afhelt naar het zuidoosten toe. De rand van de proefsleuven varieert tussen 44,3m en 47,6 m TAW, het vlak tussen 43,3m en 46,9m TAW. De zone rond werkput 2 (kijkvenster) is hiervan een uitzondering. De top van de heuvel bevindt zich op een hoogte van ca. 48,3m TAW. Het archeologisch niveau bevindt zich op een diepte tussen 40cm (in het noorden) en 70cm (in het zuiden) t.o.v. het huidig maaiveld.

HADE/18/04/05/12 - Digitale aanmaak

Figuur 40: Allesporenplan met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2018).

4.3 ASSESSMENT METAALDETECTIE

De metaaldetectie werd uitgevoerd zoals beschreven in het Programma van Maatregelen¹², systematisch en per archeologisch niveau, en conform de Code van Goede Praktijk.

Om de metaaldetectie nauwkeurig te kunnen uitvoeren, werden met jalons looplijnen uitgezet. Deze werden zodanig geplaatst dat de te onderzoeken stroken steeds voor een stuk overlappen. Alle verkregen signalen werden uitgegraven, waarbij elk artefact ter plaatse beoordeeld werd. Dit leverde in totaal 9 signalen op. De 9 metalen vondsten werden ingemeten met de GPS en op plan gezet (MD1 t.e.m. MD9).

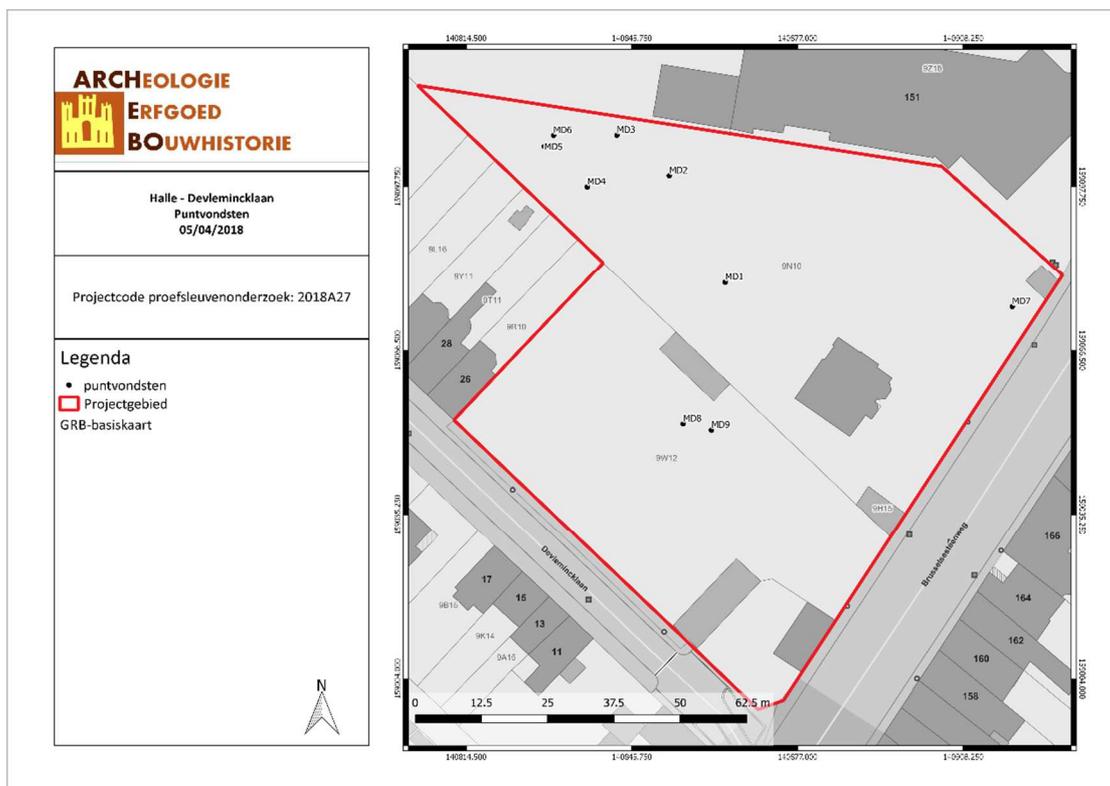
Tijdens het aanleggen van de proefsleuven werd de huidige bouwvoor verwijderd, waarna tussentijdse metaaldetectie werd uitgevoerd. Het uiteindelijk vlak werd gecontroleerd op signalen. Dit leverde echter geen bijkomende vondsten op. Wel werd er bij het controleren van de storthopen nog 1 noemenswaardig metalen voorwerp teruggevonden.

De 10 metalen vondsten die werden gerecupereerd betreft: afsluitdop (?) in koperlegering (MD1, 20ste eeuw), loden musketkogel (MD2, 1550-1850), loodprop (MD3), kogelpunt (MD4, 20ste eeuw), munt (MD5,

¹¹ Claesen J. et al, 2017a, pp. 13-15

¹² Claesen J. et al, 2017b, pp. 6

18de-20ste eeuw), loden schrapnelbol (MD6, 19de-20ste eeuw), afsluitdop in koperlegering (MD7, 20ste eeuw), oog voor canvaszeil (MD8, 20ste eeuw), meubelbeslag in koperlegering (MD9, 19de-20ste eeuw) en een munt: 2 centiem, Albert I, België (MD10, 20ste eeuw).

HADE/18/04/05/13 - Digitale aanmaak

Figuur 41: Puntvondsten metaaldetectie (ARCHEBO bvba, 2018).

Nummering	X	Y
MD 1	140863,344	159079,460
MD 2	140852,814	159099,807
MD 3	140842,920	159107,511
MD 4	140837,333	159097,692
MD 5	140829,231	159105,344
MD 6	140830,971	159107,457
MD 7	140917,503	159074,807
MD 8	140843,885	159040,721
MD 9	140849,218	159039,524

Tabel 1: Exacte coördinaten puntvondsten

HADE/F/19

Figuur 42: Metalen vondsten (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 SCHUIKELDER UIT WOII

Ten zuidwesten van het kasteel werd een schuilkelder uit de 2de Wereldoorlog aangetroffen. Het betreft een cilindervormig schuilkelder die is opgebouwd uit beton en ijzer. De kelder heeft twee toegangen, waarvan één toegang zich bevindt ten noordoosten van de constructie (aan de andere kant van de omheiningsmuur) en één toegang vanuit het zuidwesten. De toegangen zijn voorzien van bakstenen trappen. Beide toegangen zijn/waren versperd door dikke stalen deuren die van binnenuit vergrendeld en ontgrendeld konden worden. De schuilkelder is afgedekt met aarde.

HADE/F/20

Figuur 43: Buiten- en binnenaanzicht schuilkelder (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/21

Figuur 44: N-O toegang langsheen muur (ARCHEBO bvba, 2018)

HADE/F/22

Figuur 45: Stalen deur met grendel (ARCHEBO bvba, 2018)

Binnen in de kelder werden houten planken teruggevonden waarop aantekeningen staan, zoals: 'BELGISCHE VRUCHTEN' en 'AMERICA 1941'.

HADE/F/23

Figuur 46: Houten planken met opschrift (ARCHEBO bvba, 2018)

Vanaf mei 1940 wordt de stad Halle door de Duitse troepen bezet tijdens de 2de Wereldoorlog. Er werden door de Duitsers vanaf hun aankomst in de stad heel wat gebouwen opgeëist voor de inkwartiering van troepen en het onderbrengen van officieren. Tijdens deze bezetting nemen de Duitse troepen hun intrek op zeven plaatsen in de stad, waaronder het kasteel van De Vleminck (op het onderhavig projectgebied).¹³

¹³ Fierens B. s.d.: *Halle in de Tweede Wereldoorlog.*, pp. 49-57

De schuilkelder houdt waarschijnlijk verband hiermee. De constructie werd vermoedelijk door de Duitsers aangelegd als toevluchtsoord/schuilkelder of ontsnappingsroute voor de Duitse officieren die zich in het kasteel ophielden. Bij dreiging konden de officieren via de noordoostelijke toegangstrap zich in de schuilkelder verschansen of via deze weg ongezien onder de bovenliggende omheiningmuur van het kasteeldomein ontkomen.

Kaart van het stadscentrum met aanduiding van de plaatsen met Duitse aanwezigheid

Uit *Hallensia*, jg. 3 (1981), nr. 2, themanummer *Halle van de 2de Wereldoorlog naar Europese verbodering*

1. Kasteel van De Vlemincck
2. Don Bosco Instituut
3. Kasteel Bralion
4. Stedelijke Bewaarschool (Zuster Bernardastraat)
5. Herenhuis De Vlemincck (Volpestraat)
6. Stadhuis
7. Kasteel Servais (Hauptkommandantur)

Figuur 47: Kaart met aanduiding van de Duitse aanwezigheid in Halle (Fierens B. s.d.: Halle in de Tweede Wereldoorlog.)

4.5 INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHT GEBIED

Hieronder worden de onderzoeksvragen beantwoord:

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
In het noordoosten van het onderzoeksgebied is de bodemopbouw deels bewaard. In het noordoostelijk deel bevindt de A-horizont zich onmiddellijk op de moederbodem. In het zuidoostelijk deel is er een ophogingslaag op te merken. In het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied, ten zuidoosten van de te behouden omheiningmuur (werkputten 7 en 8), is de ondergrond aangeroerd en is de bodemopbouw, alsook het archeologisch niveau sterk verstoord.
- *Zijn er nog archeologisch relevante niveaus aanwezig?*
Het archeologisch niveau bevindt zich in het noordoosten van het onderzoeksgebied op een diepte van ca. 40cm onder het huidig maaiveld en in het zuidoosten op een diepte van ca. 70cm. In het zuidwesten is het archeologisch niveau sterk verstoord en op vele plaatsen niet meer bewaard gebleven.
- *Vanaf wanneer kwam het terrein in gebruik? Welke sporen zijn hiervan terug te vinden en op welke diepte? Hoeveel archeologische niveaus zijn er aanwezig? En hoe onderscheiden ze zich?*
Er werden geen sporen aangetroffen die ouder te dateren zijn dan de Nieuwe Tijd. De datering van de greppels is moeilijk te maken, maar zijn op basis van hun inhoud wellicht relatief recent. Het terrein is wellicht pas vanaf de 20ste eeuw in gebruik genomen voor de bouw van een kasteel. In de 2de Wereldoorlog wordt er een schuilkelder gebouwd.
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
De bewaringstoestand van de beperkte sporen is goed te noemen. Ter hoogte van werkputten 7 en 8 is het archeologisch niveau sterk verstoord, wat een negatieve impact heeft voor de bewaring van eventueel archeologisch erfgoed. Ook de schuilkelder zal door de geplande werken aangetast worden.
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
Er kunnen geen archeologische vindplaatsen afgebakend worden, enkel de schuilkelder kan als waardevol archeologisch relict gedefinieerd worden.
- *Wat is de aard, omvang, datering en bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische resten?*
Er werden tijdens het onderzoek slechts twee greppels aangetroffen. De datering van deze greppels is moeilijk te maken, maar zijn op basis van hun inhoud en uitzicht wellicht relatief recent. De schuilkelder is in relatief goede staat. De constructie heeft evenwel geleden door de tand des tijds.
- *Kunnen er structuren aangeduid worden? Wat is hun onderlinge samenhang?*
N.v.t.
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
N.v.t.
- *Is er een aanwezigheid van een galg?*
Er zijn hiervoor geen aanwijzingen teruggevonden.
- *Zijn er sporen die eventueel te linken zijn aan de galg?*
Neen.
- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?*

In het zuidoosten van het onderzoeksgebied werd een antropogene ophogingslaag aangetroffen, waardoor het archeologisch niveau hier afgedekt is. Het ontbreken van archeologisch sporen kan hierdoor niet verklaard worden. In het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied, ter hoogte van werkputten 7 en 8, is de ondergrond sterk aangeroerd in een recenter verleden, waardoor mogelijke archeologisch sporen verdwenen zijn.

- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
Er werden twee greppels aangetroffen, maar deze kunnen niet in verband gebracht worden met een inrichting van een erf/nederzetting.
- *Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners gedurende hun gebruikperiode?*
N.v.t.
- *Zijn er sporen of artefacten aanwezig die wijzen op een militaire occupatie van het terrein?*
Ten zuidwesten van het kasteel werd een schuilkelder uit de 2de Wereldoorlog aangetroffen. Ook bij de metaaldetectie werden een 3-tal voorwerpen (musketkogel, kogelpunt en schrapnelbol) teruggevonden die in een militaire sfeer te situeren zijn.
- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*
  - o *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*
Gezien de schuilkelder zal aangetast worden door de nieuw te bouwen appartementsblok met bijbehorend ondergronds niveau langsheen de Devlemincklaan dient deze integraal opgegraven en onderzocht te worden.
  - o *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*
Bijzondere aandacht dient besteed te worden aan de opbouw van de constructie en verdere technische aspecten ervan.
- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*
Zie Programma van Maatregelen.
- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*
Zie Programma van Maatregelen.

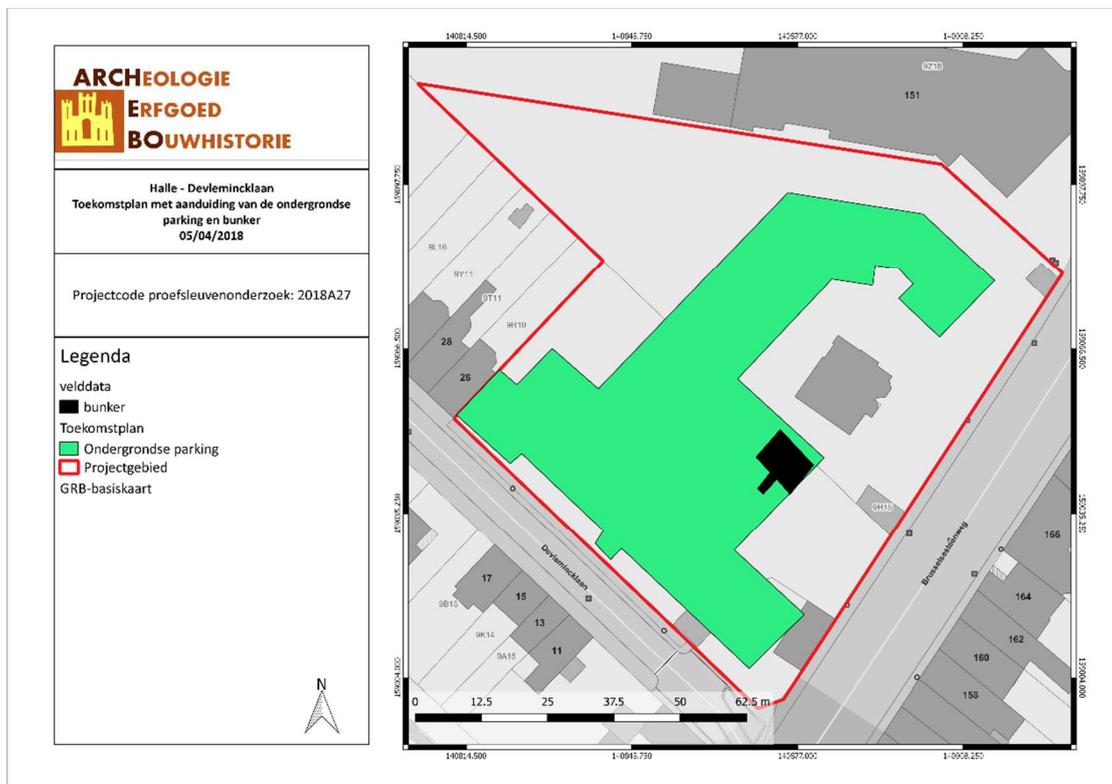
4.6 POTENTIËLE KENNIS EN WAARDERING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was sinds het begin van de 20ste eeuw (tussen 1904 en 1939). Aanwijzingen voor vroegere bebouwing of occupatie zijn er tijdens het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen. De verhoogde vlakte binnen het onderzoeksgebied dat zou kunnen verwijzen naar de locatie van een galg kon op basis van het vooronderzoek niet bevestigd worden. Wellicht is de verhoging opgeworpen door het uitgraven van een vijver.

Op het terrein werd ten zuidwesten van het kasteel een schuilkelder aangetroffen dat te dateren is in de 2de Wereldoorlog. Een verder onderzoek van deze schuilkelder kan bijdragen tot details over de constructie en de daaraan gekoppelde functie hiervan. Het onderzoek van deze schuilkelder kan inzichten geven over het gebruik van het kasteeldomein tijdens de Duitse bezetting in WOII.

5 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

In het totaal werden er tijdens het proefsleuvenonderzoek 2 sporen aangetroffen. Het betreft daarbij twee greppels. Er werd bijgevolg geen archeologische site aangetroffen dat een verder onderzoek noodzakelijk maakt, met uitzondering van de (zone rondom de) schuilkelder uit WOII. Daarom stelt Archebo bvba voor om de zone rondom de schuilkelder en de schuilkelder zelf verder te onderzoeken.

HAD/18/04/05/14 - Digitale aanmaak

Figuur 48: Schuilkelder ten opzichte van geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).

6 SAMENVATTING

6.1 VOOR EEN GESPECIALISEERD PUBLIEK

Op het terrein plant de initiatiefnemer de bouw van drie appartementsblokken.

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. In totaal werden over het terrein 2 sporen aangetroffen en geregistreerd. Het betreft daarbij twee greppels. Het onderzoek van de verhoging leverde geen aanwijzingen op voor een galg. De heuvel is wellicht opgeworpen door het uitgraven van een vijver. Op het terrein werd ten zuidwesten van het kasteel een schuilkelder aangetroffen dat te dateren is in de 2de Wereldoorlog.

In het noordoosten van het onderzoeksgebied is de bodemopbouw deels bewaard. In het noordoostelijk deel bevindt de A-horizont zich onmiddellijk op de moederbodem. In het zuidoostelijk deel is er een ophogingslaag op te merken, waardoor het archeologisch niveau afgedekt is. Het archeologisch niveau bevindt zich op een diepte tussen 40cm (in het noorden) en 70cm (in het zuiden) t.o.v. het huidig maaiveld. In het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied, ten zuidoosten van de te behouden omheiningmuur (werkputten 7 en 8), is de ondergrond aangeroerd en is de bodemopbouw, alsook het archeologisch niveau stek verstoord.

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt geadviseerd om enkel de schuilkelder uit WOII aan een verder onderzoek te onderwerpen.

6.2 VOOR EEN NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK

Op het terrein plant de initiatiefnemer de bouw van drie appartementsblokken.

In totaal werden over het terrein 2 sporen aangetroffen en geregistreerd. Het betreft daarbij twee greppels. Het onderzoek van de verhoging leverde geen aanwijzingen op voor een galg. De heuvel is wellicht opgeworpen door het uitgraven van een vijver. Op het terrein werd ten zuidwesten van het kasteel een schuilkelder aangetroffen dat te dateren is in de 2de Wereldoorlog.

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt geadviseerd om enkel de schuilkelder uit WOII aan een verder onderzoek te onderwerpen.

HAD/18/04/05/15 - Digitale aanmaak

Figuur 49: Op te graven zone (ARCHEBO bvba, 2018).

7 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Code van Goede Praktijk voor de Uitvoering van en Rapportering over Archeologisch Vooronderzoek en Archeologische Opgravingen en het Gebruik van Metaaldetectoren, versie 2.0". Agentschap Onroerend Erfgoed, januari 2017.

Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Pil N. & Sys A., 2017a: Archeologienota Halle – Devlemincklaan, ARCHEBO-Rapport 2017D37, Kortenaeken

Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Pil N. & Sys A., 2017b: Programma van Maatregelen Halle – Devlemincklaan, ARCHEBO-Rapport 2017D37, Kortenaeken

Fierens B. s.d.: *Halle in de Tweede Wereldoorlog*.

Franssens M., 2013: *Historische nederzettingsspatronen in Pajottenland en Zennevallei*, Hallensia jg 35

Franssens M., 2014: *Ontstaan en ontwikkeling van de stad Halle*. Eigen Schoon en de Brandere jg 97

8 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto (Geopunt, 2017)	6
Figuur 4: Foto van het Kasteel van Devleminck (Google maps 10/04/2017)	9
Figuur 5: Foto van het projectgebied in zuidelijke perspectief (Google maps 10/04/2017).....	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op luchtfoto (Geopunt, 2017)	10
Figuur 7: Inplanting nieuw ontwikkelingsplan (Mertens architecten, 2017)	11
Figuur 8: Aanduiding verschillende appartementsblokken (Mertens architecten, 2017).....	11
Figuur 9: Plattegrond appartement blok A (Mertens architecten, 2017).....	11
Figuur 10: Plattegrond appartement blok B (Mertens architecten, 2017).....	12
Figuur 11: Plattegrond appartement blok C (Mertens architecten, 2017).....	12
Figuur 12: Aanduiding locatie parkeerkelder (Mertens architecten, 2017)	13
Figuur 13: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)	13
<i>Figuur 14: Situering en het proefsleuvenplan en kijkvenster op de Orthokaart (Geopunt, 2017). .....</i>	<i>17</i>
Figuur 15: Bomen te behouden (ARCHEBO bvba, 2018)	19
Figuur 16: Muur te behouden (ARCHEBO bvba, 2018)	19
Figuur 17: Vooraanzicht kasteel (ARCHEBO bvba, 2018)	19
Figuur 18: Betonnen vijver (ARCHEBO bvba, 2018)	19
Figuur 19: Muren zone langsheen Devlemincklaan (ARCHEBO bvba, 2018).....	19
Figuur 20: Kelder langsheen Devlemincklaan (ARCHEBO bvba, 2018).....	19
Figuur 21: Allesporenplan (ARCHEBO bvba, 2018).....	20
Figuur 22: Proefsleuven en obstakels op luchtfoto (ARCHEBO bvba, 2018).	20
Figuur 23: Overzichtsplan WP1 (ARCHEBO bvba, 2018).....	21
Figuur 24: Overzichtsfoto WP1 (ARCHEBO bvba, 2018)	22
Figuur 25: Vlakfoto's SP1 en SP2 (ARCHEBO bvba, 2018)	22
Figuur 26: Overzichtsplan WP2, kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018).	23
Figuur 27: WP2, kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018).....	23
Figuur 28: Profiel kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018)	24
Figuur 29: Overzichtsplan WP3 & 4 (ARCHEBO bvba, 2018).	25
Figuur 30: Overzichtsfoto WP3 (ARCHEBO bvba, 2018)	25
Figuur 31: Overzichtsfoto WP4 (ARCHEBO bvba, 2018).....	25
Figuur 32: Overzichtsplan WP5 & 6 (ARCHEBO bvba, 2018).	26
Figuur 33: Overzichtsfoto WP5 (ARCHEBO bvba, 2018)	26
Figuur 34: Overzichtsfoto WP6 (ARCHEBO bvba, 2018).....	26
Figuur 35: Overzichtsplan WP7 & 8 (ARCHEBO bvba, 2018).	27
Figuur 36: Overzichtsfoto WP7 (ARCHEBO bvba, 2018).....	27
Figuur 37: Overzichtsfoto WP8 (ARCHEBO bvba, 2018).....	27
Figuur 38: Profiel werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2018)	28
Figuur 39: Profiel werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)	28
Figuur 40: Allesporenplan met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2018).	29
Figuur 41: Puntvondsten metaaldetectie (ARCHEBO bvba, 2018).	30
Figuur 42: Metalen vondsten (ARCHEBO bvba, 2018)	31
Figuur 43: Buiten- en binnenaanzicht schuilkelder (ARCHEBO bvba, 2018)	31
Figuur 44: N-O toegang langsheen muur (ARCHEBO bvba, 2018).....	32
Figuur 45: Stalen deur met grendel (ARCHEBO bvba, 2018).....	32
Figuur 46: Houten planken met opschrift (ARCHEBO bvba, 2018).....	32
Figuur 47: Kaart met aanduiding van de Duitse aanwezigheid in Halle (Fierens B. s.d.: Halle in de Tweede Wereldoorlog.)	33

Figuur 48: Schuilkelder ten opzichte van geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018). 36
Figuur 49: Op te graven zone (ARCHEBO bvba, 2018)..... 38

9 PLANNENLIJST

HADE/17/04/11/1 - Digitale aanmaak.....	6
HADE/17/04/11/2 - Digitale aanmaak.....	6
HADE/16/12/05/3 - Digitale aanmaak.....	10
HADE/16/12/05/4 - Digitale aanmaak.....	13
HADE/18/04/05/5 - Digitale aanmaak.....	20
HADE/18/04/05/6 - Digitale aanmaak.....	20
HADE/18/04/05/7 - Digitale aanmaak.....	21
HADE/18/04/05/8 - Digitale aanmaak.....	23
HADE/18/04/05/9 - Digitale aanmaak.....	25
HADE/18/04/05/10 - Digitale aanmaak.....	26
HADE/18/04/05/11 - Digitale aanmaak.....	27
HADE/18/04/05/12 - Digitale aanmaak.....	29
HADE/18/04/05/13 - Digitale aanmaak.....	30
HADE/18/04/05/14 - Digitale aanmaak.....	36
HADE/18/04/05/15 - Digitale aanmaak.....	38

10 FOTOLIJST

HADE/F/1.....	19
HADE/F/2.....	19
HADE/F/3.....	19
HADE/F/4.....	19
HADE/F/5.....	19
HADE/F/6.....	19
HADE/F/7.....	22
HADE/F/8.....	22
HADE/F/9.....	23
HADE/F/10.....	24
HADE/F/11.....	25
HADE/F/12.....	25
HADE/F/13.....	26
HADE/F/14.....	26
HADE/F/15.....	27
HADE/F/16.....	27
HADE/F/17.....	28
HADE/F/18.....	28
HADE/F/19.....	31
HADE/F/20.....	31
HADE/F/21.....	32
HADE/F/22.....	32
HADE/F/23.....	32

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

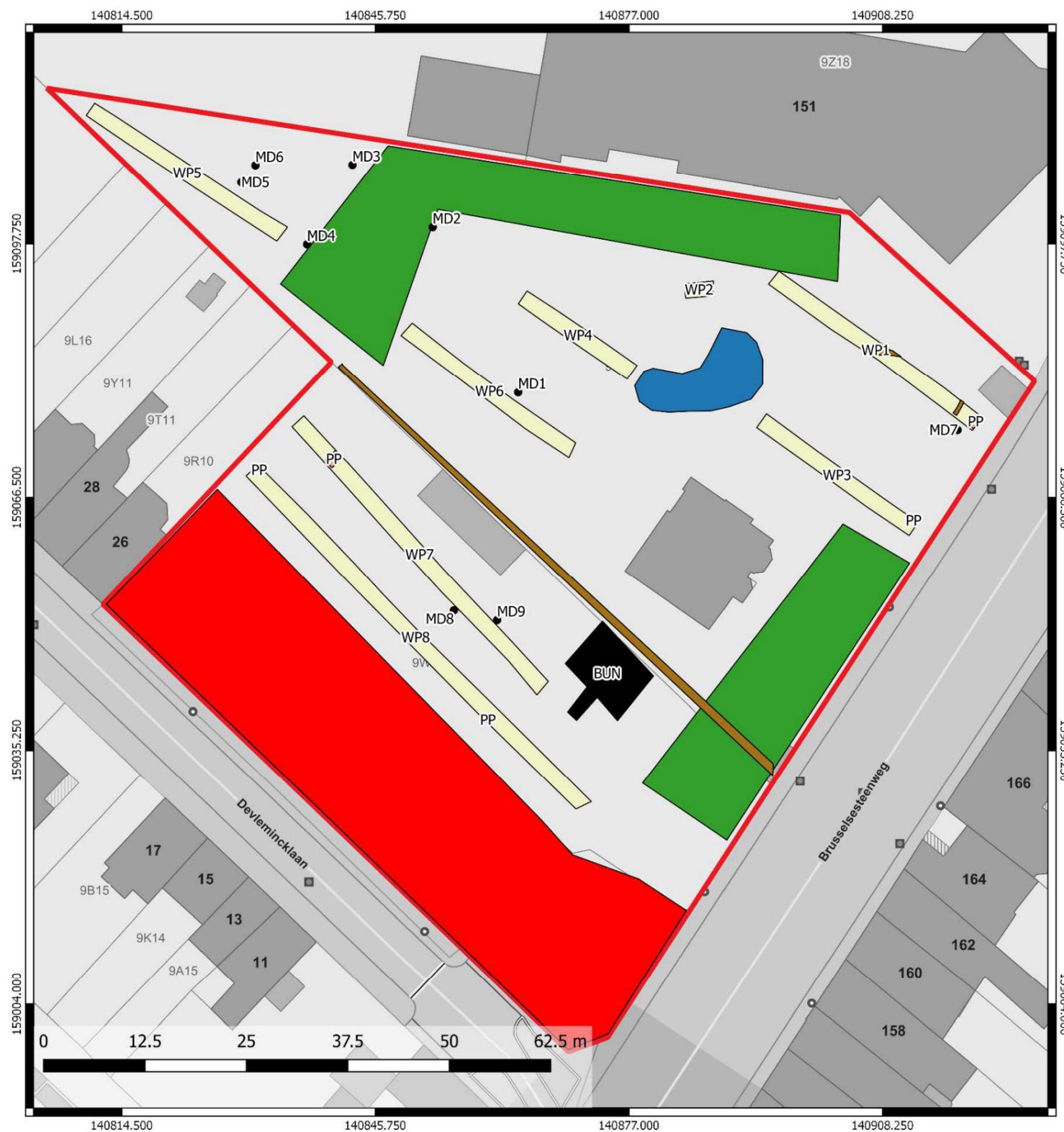

Halle - Devlemincklaan
Allesporenplan
05/04/2018

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2018A27

Legenda

- Projectgebied
- velddata
- bunker
- profielput
- spoor
- werkput
- puntvondsten
- obstakels
- Kelder & bebouwing
- Te behouden bomen
- Te behouden muur
- vijver
- GRB-basiskaart

ARCHEOLOGIE

ERFGOED

BOUWHISTORIE

Halle - Devlemincklaan
TAW-hoogtes
05/04/2018

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2018A27

Legenda

velldata

- bunker
- profielput
- spoor
- werkput

obstakels

- Kelder & bebouwing
- Te behouden bomen
- Te behouden muur
- vijver
- Hoogtepunten
- Projectgebied

GRB-basiskaart

11 BIJLAGE: SPORENLIJST

Projectcode: 2018A27																																						
Lijstonderwerp: Halle - Devlemincklaan																																						
Spoor	Werkput	Vlak	Vak	Sector	Vorm	Aard		Kleur		Textuur	Inclusies			Afmetingen		Bioturbatie	Aflijning	Coupe	Interpretatie	Spoorassociaties			Spoorrelaties			Datering	Herkenningnummer(s)					Datum						
						Homogeen	Heterogeen	Hoofdkleur	Bijkleur		Grootte	Hoeveelheid	Vlak	Diepte	Hoort bij					Is vervolg van	Jonger dan	Ouder dan	Gelijktijdig met	Foto's	Kaarten		Plannen	Plattegronden	Coupetekeninge	Profieltekeningen								
1	1	1			langwerpig	X		grijs			HK	klein	weinig	max 50		ja	scherp	NEE	greppel																			5/04/2018
2	1	1			langwerpig	X		grijs			HK	klein	weinig	max 76		ja	scherp	NEE	greppel																		5/04/2018	

12 BIJLAGE: VONDSTENLIJST METAALDETECTIE

Projectcode: 2018A27						
Lijstonderwerp: Halle - Devlemincklaan						
Vondstnummer	Determinatie	Materiaal	Datering	Opmerkingen	X-coördinaat	Y-coördinaat
MD1	afsluitdop?	koperlegering	20ste eeuw		140863,344	159079,46
MD2	musketkogel	lood	1550-1850	impact	140852,814	159099,807
MD3	loodprop	lood	onbekend		140842,92	159107,511
MD4	kogelpunt	koperlegering	20ste eeuw		140837,333	159097,692
MD5	munt, n.n.t.d.	koperlegering	18de-20ste eeuw		140829,231	159105,344
MD6	schrapnelbol	lood	19de-20ste eeuw		140830,971	159107,457
MD7	afsluitdop	koperlegering	20ste eeuw		140917,503	159074,807
MD8	oog voor canvas zeil	koperlegering	20ste eeuw		140843,885	159040,721
MD9	meubelbeslag	koperlegering	19de-20ste eeuw		140849,218	159039,524
MD10	munt, 2 centiem, Albert I, België	koperlegering	20ste eeuw			

13 BIJLAGE: FOTOLIJST

Projectcode: 2018A27															
Lijstonderwerp: Halle - Devlemincklaan															
Herkeningsnumm	Werkput	Vlak	Vak	Spoor	Type foto								Vervaardiging		Datum
					Overzicht	Vlak	Spoor	Coupe	Profiel	Vondst	Detail	Ander	Analoog	Digitaal	
F1					X									X	5/04/2018
F2					X									X	5/04/2018
F3					X									X	5/04/2018
F4					X									X	5/04/2018
F5					X									X	5/04/2018
F6					X									X	5/04/2018
F7					X									X	5/04/2018
F8					X									X	5/04/2018
F9					X									X	5/04/2018
F10					X									X	5/04/2018
F11					X									X	5/04/2018
F12					X									X	5/04/2018
F13					X									X	5/04/2018
F14					X									X	5/04/2018
F15					X									X	5/04/2018
F16		1				X								X	5/04/2018
F17		1				X								X	5/04/2018
F18		1			1		X							X	5/04/2018
F19		1			1		X							X	5/04/2018
F20		1			2		X							X	5/04/2018
F21		1			2		X							X	5/04/2018
F22		1						X						X	5/04/2018
F23		2				X								X	5/04/2018
F24		2						X						X	5/04/2018
F25		3				X								X	5/04/2018
F26		3				X								X	5/04/2018
F27		3						X						X	5/04/2018
F28		4				X								X	5/04/2018
F29		4				X								X	5/04/2018
F30		5				X								X	5/04/2018
F31		5				X								X	5/04/2018
F32		6				X								X	5/04/2018
F33		6				X								X	5/04/2018
F34		7				X								X	5/04/2018
F35		7				X								X	5/04/2018
F36		7				X								X	5/04/2018
F37		7				X								X	5/04/2018
F38		7				X								X	5/04/2018
F39		8				X								X	5/04/2018
F40		8				X								X	5/04/2018
F41		8				X								X	5/04/2018
F42		8				X								X	5/04/2018
F43		8						X						X	5/04/2018
F44		8						X						X	5/04/2018
F45										X				X	5/04/2018
F46					bunker									X	5/04/2018
F47					bunker									X	5/04/2018
F48					bunker									X	5/04/2018
F49					bunker									X	5/04/2018
F50					bunker									X	5/04/2018
F51					bunker									X	5/04/2018
F52					bunker									X	5/04/2018
F53					bunker									X	5/04/2018
F54					bunker									X	5/04/2018